

Kraj Vysočina
PRO SENIORY

Obsah

Mapa	2
...za památkami a historií	4
...po stopách významných osobností	24
...za uměním	30
...za poznáním	32
...za sportem	38
...za zážitkem	42
...za odpočinkem	45
...za gastronomií	47

Kraj Vysočina pro seniory

Vysočina ve své turistické nabídce pamatuje také na seniory. Všichni, kdo se i v pokročilém věku stále cítí mladí duchem, si mohou dopřát dovolenou nebo výlet do krásných míst tohoto kraje. Přizpůsobte si itinerář svým možnostem a zájmovým aktivitám, na Vysočinu se totiž můžete vydat za poznáváním historie, čeká na vás široká nabídka kulturních a volnočasových aktivit nebo o sebe můžete nechat pečovat ve wellness zařízeních a přitom ochutnat i místní speciality. I seniorský věk může být plný aktivit a zážitků!

Neváhejte a přijedte...

Komplexní turistickou nabídku
Kraje Vysočina najdete na

www.region-vysocina.cz

Kraj Vysočina

LEGENDA

- dálnice
- silnice I., II. a III. třídy
- hranice krajů
- hranice správního území obcí s rozšířenou působností
- obec s rozšířenou působností

ČESKÁ TŘEBOVÁ

LITOMYSL

HLINSKÓ

SVITAVY

POLIČKA

NOVÉ MĚSTO
na Moravě

BYSTRICE
nad Pernštejnem

ZDAR nad
Sázavou

VELKÉ
MEZIŘÍČÍ

VELKÁ BÍTES

NAMĚSTÍ
nad Oslavou

TŘEBÍČ

JAROMĚŘICE
nad Rokýtnou

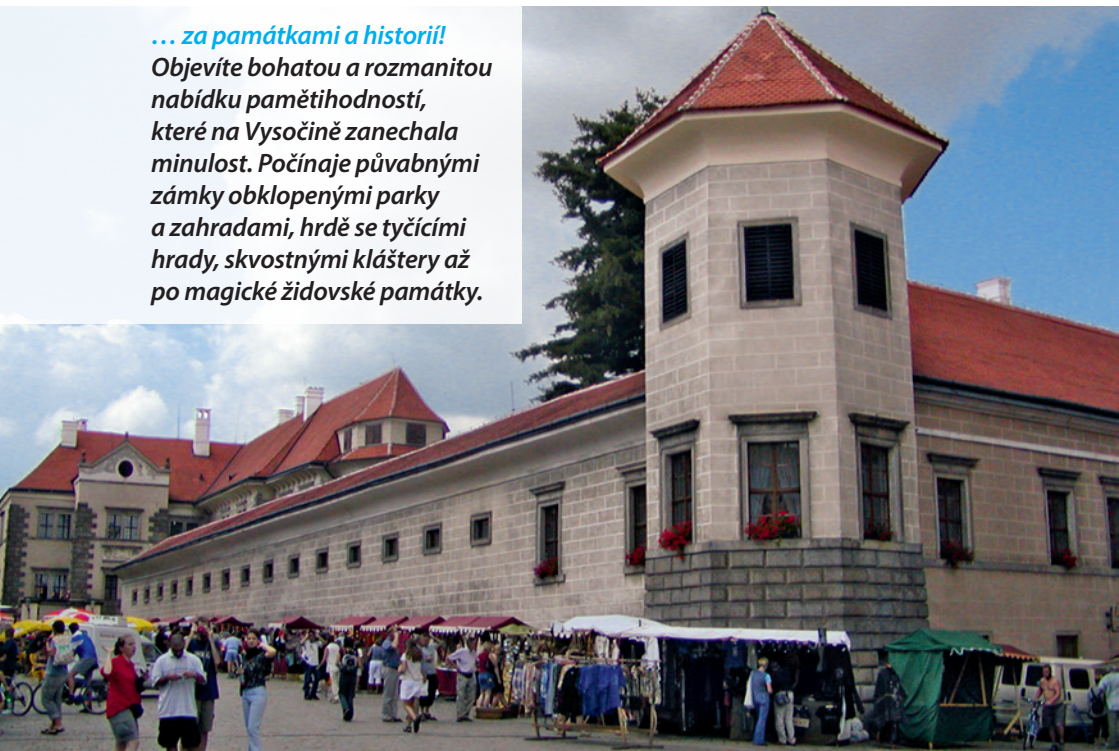
MORAVSKÉ
BUDĚJOVICE

MORAVSKÝ
KRUMLOV

ŽIDLOCHOVICE

... za památkami a historií!

Objevíte bohatou a rozmanitou nabídku pamětihodností, které na Vysočině zanechala minulost. Počínaje půvabnými zámky obklopenými parky a zahradami, hrdě se tyčícími hrady, skvostnými kláštery až po magické židovské památky.

Trojúhelník památek UNESCO

V České republice je v současnosti dvanáct památek zapsaných na Seznamu světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Tři z nich leží na území Kraje Vysočina. Tvoří pomyslný trojúhelník, vzdálenost mezi nimi je přibližně 40 km a tak je lze pohodlně všechny navštívit během jediného víkendů. A nejen to – do dvou hodin cesty autem je dosažitelných i ostatních devět.

1 Historické centrum města Telč

Na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO zapsáno v roce 1992.

Historické jádro města, uzavřené rybníky a branami, si udrželo po celá staletí svou osobitou tvář z časů Zachariáše z Hradce. Předně je to původní královská vodní tvrz z 13. století, založená na křižovatce obchodních cest, která získala, spolu s historickým jádrem města, svou dnešní podobu díky přestavbě v 16. století. Rozsáhlý renesanční zámecký komplex pochází z dílny architekta B. Maggiho z Arogna. Uvnitř zámku jistě každého zaujmou honosné interiéry s jedinečnou výzdobou, dobovým zařízením a cennými sbírkami. Zámek nabízí návštěvníkům

dva prohlídkové okruhy. První okruh vede původní gotickou částí zámku a renesančními sály se zachovanými dřevěnými kazetovými stropy a cenným mobiliářem. Druhý prohlídkový okruh ukazuje obytné místnosti, které sloužily posledním majitelům zámku Podstatských z Lichtenštejna. Jejich zařízení podává významné svědectví o podobě šlechtických interiérů především z konce 19. století a začátku 20. století.

K zámku ještě přiléhá zajímavě dispozičně řešená zahrada s parkem. V bývalém purkrabství je dnes muzeum s etnografickými sbírkami a expozicí o historii města. Kromě zámku patří mezi nejvýznačnější telčské památky také trojúhelníkové náměstí lemované měšťanskými domy v renesančním a barokním stylu. Podloubí a průčelí těchto domů byla v dřívější většině stavěna podle jednotného plánu. Typický vzhled doplňují městské brány, barokní kašny a sochy.

www.telc.eu

www.zamek-telc.cz

Co dalšího navštívit...

Muzeum Vysočiny Jihlava, pobočka Telč

Expozice muzea dokumentuje vývoj města od raného středověku až do současnosti. K vidění jsou řemeslné předměty, dobový nábytek, porcelán, svatební praporce a mnoho dalších exponátů. Zvláštností muzea je africká sbírka manželů Foitových, model města z roku 1895 vyrobený ze dřeva a papíru a unikátní betlém.

www.muzeum.ji.cz

Městská galerie hasičský dům

Hasičský dům je nejmladší budovou na telčském náměstí. Na místě dnešní galerie stávala goticky klenutá brána s renesančním štítem ze 17. století, kterou se vcházelo do masných krámů. Po požáru v roce 1871 zde byla postavena hasičská zbrojnice pro nově založený sbor dobrovolných hasičů. Dnes jsou v galerii pořádány příležitostné výstavy.

Telčský dům

V přízemí a ve sklepení cenného historického domu na náměstí jsou prezentovány legendy a historické pověsti z Telče a okolí.

www.telcsky-dum.cz

Tip:

Prázdniny v Telči

Prázdniny v Telči nejsou festival, ale způsob života! Během nejdelšího festivalu v Česku se pořádají koncerty na zámku, kocouří scény na náměstí, nocturna, výstavy, tvůrčí dílny, výlety, happenings, performance. Přináší to nejlepší, co nabízí česká folková a alternativní hudební scéna.

www.prazdninyvtelci.cz

Historické slavnosti Zachariáše z Hradce a Kateřiny z Valdštejna

Historické slavnosti Zachariáše z Hradce a Kateřiny z Valdštejna se v Telči staly již tradicí. Tato dvou-denní akce se koná vždy v polovině srpna. Slavnosti připomínají skutečně významné renesanční osobnosti v historii města Telče, Zachariáše z Hradce a Kateřinu z Valdštejna, kteří svým působením a životem dokázali vtisknout Telči ráz italské renesanční architektury, aplikované do trochu drsnějších podmínek Království českého. Na několik dní Telč zaplní dobová hudba, tance, krátká divadelní vystoupení, rytířské turnaje a řemeslnické jarmarky.

www.telc.eu

2 Poutní kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře ve **Žďáru nad Sázavou**

Na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO zapsán v roce 1994.

Stavba poutního kostela sv. Jana Nepomuckého nedaleko Žďárského kláštera se realizovala díky letité, úzké a nesmírně plodné spolupráci dvou výjimečných lidí. Podnět vyšel od opata žďárského kláštera cisterciáků Václava Vejmluvy, který byl zcela prokazatelně ctitelem Jana Nepomuckého a projektem stavby byl pověřen slavný architekt Jan Blažej Santini – Aichl. Vzhledem k významu, který byl kostelu přikládán, bylo vybráno jako nejvhodnější místo pro stavbu návrší nad klášteřem. Kostel byl vysvěcen v září 1722 a stal se první velkou svatyní, zasvěcenou sv. Janu Nepomuckému.

Chrám je považován za vrchol Santiniho tvorby, představuje nadčasové dílo, oproštěné od konvenčních prvků dobové architektury. Je postaven na půdorysu ve tvaru pěticípé hvězdy. To má vycházet z legendy, ve které se praví, že v místě, kde Jan Nepomucký utonul, se objevila koruna z pěti hvězd. Magická symbolika čísla pět se pak objevuje opakovaně i v dalších prvcích stavby. Areál je přístupný pěti vchody, v chrámu se nachází pět kaplí s pěti oltáři. Dominantou kopule kostela je velký červený jazyk, atribut sv. Jana Nepomuckého, obklopený kruhem plamenů, z něhož prosvítají paprsky. Podle původního projektu měla být na tomto místě ústřední deseticípá hvězda. Ambit okolo chrámu má půdorys deseticípé hvězdy a je prolomen pěti branami. Střechy bran byly původně zdobeny pěti sochami Janových ctností, dodnes se zachovaly tři z nich. Santini zakomponoval do svého projektu pětkovou symboliku na základě legendy o Janu Nepomuckém.

www.zelena-hora.eu

Co dalšího navštívit...

Zámek

Skutečné historické centrum města Žďáru nad Sázavou se nachází v areálu bývalého cisterciáckého kláštera, dnešního zámku v majetku Dr. Radslava Kinského. Největšího rozkvětu dosáhl klášter v první polovině 18. století za řízení opata Václava Vejmluvy. V té době došlo k rozsáhlé barokní přestavbě, kterou řídil architekt Jan Santini Aichl. Po zániku v roce 1784 byl areál kláštera změněn na hospodářské středisko a zámek.

V současné době je v zámku umístěno několik zajímavých expozičních a výstavních sálů. Světově známé je muzeum knihy, největšího druhu v Evropě, stálá výstava „Umění baroka“ ze sbírek NG v Praze, expozice ze života architekta Jana Santiniho Aichla, Galerie Kinských a další příležitostné výstavy. Součástí areálu zámku je také konventní kostel Nanebevzetí P. Marie, nejstarší základní škola v regionu, muzeum místního hasičského sboru, kavárna a čajovna.

www.zamekzdar.cz

Dolní hřbitov a barokní most

V těsné blízkosti zámku, bývalého kláštera, se nacházejí další stavby, které též souvisejí s architektem J. B. Santinim. Roku 1709 byl podle jeho návrhu postaven na půdorysu lebky Dolní hřbitov se třemi kaplemi, čtvrtá byla přistavena později. Sochu anděla Posledního soudu zhotovil sochař Řehoř Theny.

V šedesátých letech 18. století vytvořil neznámý sochař osm soch světců, kterými se honosí starý kamenný tříobloukový most. Vede přes řeku Sázavu od města k zámku.

Naučná stezka kolem Zelené hory

Naučná stezka má dva okruhy. První vycházkový okruh v délce 2,1 km je situován do okolí Bránského rybníka a představuje nepříliš známé stavby od významného architekta Santiniho – Hospodářský dvůr Lyra a Dolní hřbitov. Vede přes vzácný barokní most se sochami světců. Druhý okruh v délce 2,6 km je výletem do míst s nejvyšší ochrannou přírodou a krajiny. Prochází okolím rybníku Konvent, z vyhlídkových mol je možné obdivovat žďárský zámek. Na stezce se nachází 10 informačních tabulí, které seznamují s bohatou historií, faunou a florou této lokality. Stezka je bezbariérová, vybavená 3 zastřešenými odpočívadly a 2 vyhlídkovými moly na trase.

www.zdarns.cz

Tip:

Otevřené zahrady

Téměř tradičně se v posledním květnovém víkendu otevírají veřejnosti naplno veškeré prostory a zahrady zámku Kinských. Čeká vás prohlídka rozkvetlých zahrad a řada kulturních programů.

www.zamekzdar.cz

Festival dechových hudeb

Přehlídka dechových kapel se koná vždy v neděli odpoledne na konci června na prvním nádvoří žďárského zámku.

www.dkzdar.cz

3 Židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa v Třebíči

Na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO zapsány v roce 2003.

Židovská čtvrť

Třebíč kdysi patřila k významným střediskům židovské kultury na Moravě a unikátně zachovaná židovská čtvrť je svědectvím soužití Židů a křesťanů. První písemná zmínka o přítomnosti židů je z roku 1338. Tehdy zde žilo několik rodin na různých místech ve městě. Od roku 1723, kdy přišel zákon o tom, že židé musí žít povinně v ghettech, se rodiny sestěhovaly do oblasti Podklášteří. Židovská čtvrť je souborem 123 dochovaných domů, které doplňují objekty bývalých židovských institucí – radnice, rabinátu, chudobince, nemocnice a školy. Přední (Stará) synagoga se nachází na západním okraji bývalého ghetta, dnes slouží Československé církvi husitské. Zadní (Nová) synagoga byla postavena kolem roku 1669 v renesančním slohu. Vnitřní výmalba zobrazuje oblohu posetou hvězdami a západ slunce, na stěnách jsou židovské liturgické texty doplněné florescentními motivy. Na ženské galerii je umístěna expozice vztahující se k židovským tradicím a zvyklostem. Dále zde návštěvník může vidět model židovského města zobrazující skutečný stav ghetta k roku 1850.

Součástí židovské čtvrti je dům, který byl postaven krátce před rokem 1798 Seligmanem Bauerem na tzv. Španělovském pozemku. Jeho význam a hodnota spočívá především v jeho přímém spojení s objektem Zadní synagogy. V přízemí domu se nachází vetešnictví připomínající jednu z charakteristických činností, kdysi provozovanou židovským obyvatelstvem. V zadním traktu je umístěna moderně vybavená kuchyně, umožňující příležitostnou přípravu košér pokrmů. První patro autenticky zobrazuje typické bydlení nepříliš majetné židovské rodiny v meziválečném období. Dům je zpřístupněn od roku 2011 jako muzeum, které představuje život pravé židovské rodiny a fungování její domácnosti.

Židovský hřbitov

Původní židovský hřbitov, umístěný od raného středověku poblíž hradební zdi kláštera, byl v době obléhání kláštera Matyášem Korvínem v roce 1468 zničen. O půl století později vzniklo nové pohřebiště na svahu Hrádek. Svojí rozlohou 11 772 metrů čtverečních se řadí k největším židovským pohřebištím v zemi. Na celém hřbitově se nachází přibližně 11 tisíc hrobů a téměř 3 tisíce kamenných náhrobků, z nichž nejstarší pochází z roku 1625. Součástí hřbitova je obřadní síň z roku 1903 s originálním zdobeným porcelánovým rituálním umyvadlem, které slouží k symbolickému omytí rukou po obřadu.

Bazilika sv. Prokopa

Bazilika stojí na místě původního dřevěného klášterního kostela, který mniši zasvětili sv. Benediktovi. V následujícím století byla zbudována kamenná bazilika zasvěcena Panně Marii. Bazilika je postavena ve slohu románském. Stavba značně utrpěla při obléhání Třebíče uherskými vojsky Matyáše Korvína v roce 1468 a více než dvě století pak byla používána ke světským účelům jako konírna, obilní sýpka a várna piva. Po obnově provedené v letech 1725–1731 byla znovu využívána k sakrálním účelům a zasvěcena sv. Prokopu. K nejcenějším částem patří gotická krypta s původní, více než sedm století starou výdřevou stropu mezi kamennými žebry klenby, zaklenutí kněžiště dvojitou osmidílnou kamennou klenbou, kolové okno (rozeta) ve východní části apsidy a severní vstupní portál. Dnešní konečnou podobu získala bazilika při úpravách, na které dohlížel architekt Kamil Hilbert v letech 1924–1935. Od roku 2002 je bazilika národní kulturní památkou.

Co jiného navštívit...

Zámek – Muzeum Vysočiny Třebíč

Zámek se nachází v severozápadní části města nad levým břehem řeky Jihlavy. Na šlechtické sídlo byl přestavěn v 16. století z původně benediktinského kláštera. Posledními majiteli byli Valdštejnové, kteří zámek drželi až do roku 1945. V současné době zde sídlí Muzeum Vysočiny Třebíč. V letech 2011–2013 prošel zámek rozsáhlou rekonstrukcí. Dnes na návštěvníky čeká nová moderní expozice s interaktivními prvky, rozdělena na čtyři tématické okruhy: I. Svět neživé přírody (unikátní je největší sbírka moravských vltavinů na světě), II. Svět portálů a bran (klášterní expozice), III. Valdštejnové na Třebíči (zámecká expozice včetně sbírky dýmek) a IV. Lidé. Místa. Osudy. (prezentace bohatého sbírkového fondu muzea: člověk vzývající, tvořící, objevující, příroda a člověk, člověk bojující a pracující).

www.zamek-trebic.cz

Městská věž

Městská věž při kostele sv. Martina vznikla původně jako součást městského opevňovacího systému. Pochází z poloviny 13. století. Vysoká je 75 m a z ochozu ve výšce 35 m se nabízí výhled na celé město. Rozměry věžních hodin (průměr ciferníku 5,5 m, výška číslic 60 cm) je řadí k největším na evropském kontinentu.

www.visittrebic.eu

Tip:

Naučná stezka Po stopách opatů a rabínů

Třebíčské památky UNESCO propojuje naučná stezka „Po stopách opatů a rabínů“, která vám podhalí něco ze života obou náboženských komunit, které po staletí v Třebíči žily v těsném sousedství, seznámí vás s nejzajímavějšími místy, historií židovských domů, židovskými synagogami i křesťanskou bazilikou.

Šamajim

Festivalu židovské kultury je šest dní plných koncertů, přednášek, akcí pro děti i dospělé. Odehrává se na přelomu července a srpna a židovská čtvrť při něm ožívá jako za starých časů.

www.visittrebic.eu

Zámek Jaroměřice nad Rokytnou

4

Zámek Jaroměřice nad Rokytnou patří k nejmohutnějším architekturám 1. poloviny 18. století u nás i v Evropě. Barokní podobu zámek získal v letech 1700–1737 za Questenberků. Projekt přestavby vypracoval známý rakouský architekt Jakub Prandtauer. Zámek nabízí dva prohlídkové okruhy svých interiérů – trasa A zahrnuje apartmány zařízené ve stylu barokního šlechtického sídla včetně hudebních salónek, trasa B prochází hostinskými pokoji a kuchyní. Při třetím prohlídkovém okruhu můžete navštívit barokní interiér chrámu sv. Markéty. Stálé expozice jsou každý rok doplněné o zajímavé a poutavé sezónní výstavy. Za zámkem se rozkládá zahrada francouzského typu, na kterou na druhé straně říčky Rokytné, navazuje rozsáhlá část v anglickém stylu.

www.zamek-jaromerice.cz

Tip:

Naučná stezka po Jaroměřicích nad Rokytnou

Cílem této stezky je seznámit návštěvníky s významnými místy města, která nejsou běžně přístupná, ale i přesto si zaslouží, aby o nich byli informováni. V této naučné stezce tak získáte důležité informace nejen o zámku, který je velmi navštěvovaný, ale také například o Špitálu s kaplí sv. Kateřiny, sochařské výzdobě města nebo sýpce, která je nejstarší památkou ve městě. Detailněji je zde popsáno také fungování a historie Muzea Otokara Březiny a samotný život básníka, o jehož působení v Jaroměřicích nad Rokytnou bohužel není příliš velká povědomost.

www.jaromericenr.cz

Hudební festival Petra Dvorského

Především zámecké zahrady lákají příznivce klasické i populární hudby v netradičním aranžmá vždy v první polovině srpna na Mezinárodní hudební festival Petra Dvorského. Nejen v areálu zámku, ale i v místech blízkého okolí se koná celá řada zajímavých koncertů a hudebních recitálů.

www.arskoncert.cz

5 Zámek **Náměšť nad Oslavou**

Zámek v Náměšti, postavený na levém břehu řeky Oslavy, patří mezi významné doklady renesančního stavitelství na Moravě. Původní hrad ze 13. století byl moravskými pány ze Žerotína přebudován na honosné renesanční sídlo, které se zachovalo v téměř nezměněné podobě dodnes. Součástí areálu jsou budovy tzv. „Vlašského dvora“ v předzámčí, anglický park a malá francouzská zahrada.

Interiéry zámku nabízejí unikátní expozice gobelínů, cenných obrazů či historického nábytku, zámecká kaple je pozoruhodná svojí architekturou i barokním mobiliářem, knihovna bohatým knižním fondem i štukovou klenbou s ojedinělou freskovou výzdobou a vnitřní nádvoří pak zdobenými renesančními arkádami.

Zámek nabízí dvě prohlídkové trasy – trasu Reprezentační prostory a od června roku 2013 trasu Apartmán hraběte Haugwitz. Trasa představuje prostory bývalého bytu majitele panství a přiblíží životní styl na začátku dvacátého století. Hraběcí apartmán je zařízen podle dochovaných archivních materiálů. Autenticitu místností podtrhuje vystavený původní mobiliář, který byl uložen v zámeckém depozitáři. Prostory zdobí stolní i užitkové sklo a porcelán, množství drobnějších předmětů osobního charakteru, například psací či kuřácké náčiní, rodinné fotografie, sportovní trofeje, ale také ložní prádlo s hraběcím erbem či vybavení koupelny. K vidění je také nádherný kulečníkový stůl, který si Haugwitzové přivezli v 19. století z Ruska.

Přímo pod zámkem pak leží nevelké historické centrum s náměstím, k němuž vás přivede kamenný most zdobený dvaceti barokními sochami.

www.zamek-namest.cz

Tip:

Folkové prázdniny

Přelom července a srpna patří tradičnímu multižánrovému kulturnímu festivalu, který si za dobu svého trvání vydobyl pevné místo v kalendáři významných evropských kulturních akcí tohoto druhu. V prostorách zámku a parku se konají koncerty, divadla, tvůrčí dílny, noční koncerty, výstavy.

www.folkoveprazdniny.cz

6 Žirovnice – zámek, špýchar, pivovarské muzeum

Malé město Žirovnice nabízí k návštěvě zajímavou expozici v zámeckých prostorách, Expozici venkovských tradic a řemesel v zámeckém špýcharu a zrekonstruovanou budovu bývalého pivovaru.

Pozdně gotické fresky, které se dochovaly v gotické části barokně upraveného zámku, představují vrchol české nástěnné malby konce 15. století. Je to unikátní a svým rozsahem největší fresková výzdoba v Čechách. Prohlídka Zámku Žirovnice začíná v jeho gotické části a navštívíte např. jídelnu, dámský salón, hudební salón nebo ložnici a další pokoje zařízené nábytkem z 2. poloviny 19. století. Zdoláte-li točité schodiště v zámecké věži, otevře se vám krásný výhled do zdejšího okolí.

Ve zrekonstruovaném špýcharu v blízkosti zámku si můžete prohlédnout expozici venkovských tradic a řemesel s předměty z nedávné venkovské minulosti, které se v Žirovnici a okolí dříve k zemědělským činnostem používaly. V prvním patře naleznete krásný, rozměrný keramický betlém, který je rozdělen do čtyř ročních období s ukázkou toho, co se v kterém ročním období na vesnici dělalo. O patro výš se nachází zařízená venkovská světnička.

Budova pivovaru patřila k zámeckému panství již v 16. století. Dnes zde najdete expozici knoflíkářství a perleti, kde se seznámíte s tím, jak vypadala historická perleťářská dílna, a expozici historických šicích strojů, dokumentující na desítkách šicích a ševcovských strojů jejich vývoj. Atmosféru bývalého pivovaru pak navozuje malá expozice části pivovarnické výroby.

www.zirovnice.cz

Hrad Kámen

7

Původně gotický hrad byl postaven v polovině 13. století na rozsáhlém skalisku, podle kterého byl také pojmenován.

Dva prohlídkové okruhy zahrnují tři expozice. Starý palác, kde jsou vystaveny původní hodinové stroje z 18. století pocházející z pelhřimovských městských bran a model hradu, který demonstuje pravděpodobnou podobu hradu v době středověké slávy. Expozice Bydlení představuje návštěvníkům životní styl a bydlení v 19. a na počátku 20. století. Navštívíte rytířský sál, hradní kapli, lovecký sál, ložnici, jídelnu, knihovnu a hudební salón. Nejzajímavější expozicí je Expozice jednostopých motorových vozidel, která patří k nejstarším v republice a v současné době je zde vystaveno 46 motocyklů a kol spolu s padesáti doplňujícími sbírkovými předměty.

Ze tří stran obklopuje hrad předhradí s parkem, ve kterém naleznete alpinum a řadu zajímavých rostlin.

www.hradkamen.cz

8 Hrad Lipnice

Jeden z nejmohutnějších českých šlechtických hradů, Hrad Lipnice byl založen v drsném a divokém kraji na začátku 14. století mocným rodem pánů z Lichtenburka. Byl vystavěn na skalnaté vyvýšenině mezi dvěma kopci, aby hlídal celé okolí. Přestavěný do pozdně gotické hradní rezidence byl až v 16. století za Trčků z Lípy.

Pokud navštívíte hrad Lipnici, uvidíte krásnou monumentální architekturu, gotickou kapli, archeologickou expozici, zbrojnici nebo rozsáhlá sklepení s hlubokou hradní studnou a bývalou hodovnou síní Jindřicha z Lipé. V neposlední řadě se vám také naskytne nádherný výhled po okolí z ochozu hradní věže zvané Samson.

Lipnický hrad je obestřený i nejrůznějšími záhadami a pověstmi. Například o zazděné Kateřině, o černém muži nebo o pokladu a třetím kříži.

Hrad nabízí volnou prohlídku. S orientací vám pomůže tištěný průvodce, vstupní výklad a informační tabule umístěné na prohlídkové trase.

www.hrad-lipnice.eu

Tip:

Národní památník odposlechu

V zatopených žulových lomech nedaleko hradu Lipnice vznikla umělecká galerie, pojmenovaná později Národní památník odposlechu. V metaforické zkratce jsou zde představeny možnosti získávání informací o soukromí lidí za bývalých režimů (odposlech, udávání a sledování). Autorem díla – Bretschneiderovo ucho, Ústa pravdy a Zlaté oči – je sochař Radomír Dvořák. Dobře značená trasa k těmto reliéfům začíná u hostince U české koruny. Asi po 1 km se značky rozdělují, každý se totiž nachází v jiném lomu. Celá prohlídka zabere nejméně 2 hodiny času a ujdete celkem asi 4 km. Značka vede i k poslednímu dílu R. Dvořáka – Hlava XXII.

9 Zřícenina hradu Zubštejn

Zřícenina hradu se nachází na vrcholu protáhlého kopce asi 10 kilometrů severně od hradu Pernštejna a tvoří dominantu krajiny v okolí Pivonic.

Vystavěn byl na počátku 14. století, kdy se rod pánů z Pernštejna rozrůstal a jeho členové potřebovali nová sídla. Za husitských válek byl vážně poškozen, ale pak jej Pernštejnové obnovili. Vilém z Pernštejna přistoupil k modernizaci hradu a ke stavbě pořádného opevnění, tehdy vzniklo na hradě pět dělostřeleckých bašt. Osudnou se hradu stala finanční krize Pernštejnů v 16. století, kdy od roku 1547 se hrad uvádí jako pustý.

Zřícenina Zubštejna je nejmohutnější v celém okolí a patří mezi nejkrásnější cíle jakéhokoliv výletu. Do dnešních dnů se dochoval zbytek paláce se čtyřmi klenutými místnostmi a část vstupní věže, k jejíž bráně vedl padací most. V letech 2009–2011 se zřícenina stavebně zajišťovala, byl zřízen dřevěný most mezi předmostím a jádrem hradu a také obléhací stroje. Ze zříceniny je vidět Sýkoř (nejvyšší hora Hornosvratecké vrchoviny), Pohledecká skála s okolím Studnic a jižně se dá dohlédnout až téměř k Brnu.

<http://info.bystricenp.cz>

Hrad Roštejn

10

Tajuplný hrad, který se zvedá na skalnatém vrchu v 677 m n. m. v romantických lesích Jihlavských vrchů, byl vybudován pány z Hradce v první polovině 14. století. V 70. letech 16. století nechal hrad přestavět Zachariáš z Hradce v duchu renesance na lovecký hrádek s rozlehlou oborou v blízkém okolí. Hrad byl pro veřejnost otevřen v roce 1969. Dnes je hrad v majetku Kraje Vysočina a jsou zde vystaveny sbírky z fondu Muzea Vysočiny Jihlava.

Dominantou hradu zůstala původní gotická sedmiboká věž 45 metrů vysoká, která poskytuje dalekou vyhlídku do kraje.

V hradních interiérech je v současné době umístěna stálá muzejní expozice, která dokumentuje nejen historii hradu, ale také způsob života a řemeslný um našich předků v této oblasti Vysočiny.

Trasa A vás provede vstupní halou, obrazárnou, Erbovním sálem, Hodovní síní, Biskupským sálem a sklepem s expozicí kamenictví a místností s ukázkami výrobků lidových řezbářů. Součástí tohoto okruhu je expozice nazvaná Pracovna polesného, která nahradila původní, sedm metrů dlouhý betlém, který na Roštejn v roce 1985 instalovali třešťští betlémáři. Zařízení pracovny polesného se zrestaurovaným sbírkovým nábytkem odpovídá podobě z počátku 20. století. Trasa B prochází chodbou Malého ochozu, oratoří renesanční kaple, Velkým ochozem, který je vybaven loveckými zbraněmi. Posledním přístupným sálem je sál Botanický s velkoplošnými malbami 492 rostlin. Z nádvoří je přístupná hradní černá kuchyně.

www.hrad-rostejn.cz

Tip:

Roštýnská obora

Roštýnská obora s rozlohou 127 ha, vznikla na konci 16. století a patří mezi nejstarší obory v České republice. Prochází jí naučná přírodovědná stezka s jedenácti informačními tabulemi, na kterých se dozvíte, jak vznikla myslivost, o vývoji lovu zvěře, o mysliveckých zvycích a tradicích, o péči o zvěř, sokolnictví a kynologii a seznámíte se s druhy zvěře, které zde žijí. Druhy chovné zvěře se postupně měnily, v současné době tu žije muflon a dančí zvěř a prase divoké. Do obory se vstupovalo a vjíždělo branami, z nichž se dochovala jedna, západní. V současné době mají největší historickou hodnotu původní žulové sloupy, použité na stavbu oborního plotu o celkové délce 4 917 m. Výchozím místem okružní stezky je turistický směrovník u parkoviště před hradem Roštejn. K oboře sestoupíte společně se žlutou turistickou značkou, zpět od obory k hradu se pak vrátíte po modré a zelené značce. Při návštěvě Roštejnské obory dodržujte „Návštěvní řád obory“, k orientaci je k dispozici i mapa naučné stezky, která je vyvěšena u vstupní brány.

11 Zřícenina hradu **Rokštejn**

Velká hradní zřícenina jednoho z nejstarších moravských hradů se vypíná na skalním ostrohu v údolí říčky Brtnice mezi Přímělkovem a Panskou Lhotou. Návštěvníka vítá již z dálky silueta obnovené čtyřhranné hradní věže a stěny horního paláce ze 14. století. Možnost neomezeně se procházet celým areálem postupně obnovovaného hradu je určitě jedinečným zážitkem.

Rokštejn je jedním z našich nejprozkoumanějších hradů. V souvislosti s uvažovanou výstavbou přehrady, jejíž voda by ho zatopila, byl proveden důkladný archeologický výzkum,

který odkryl řadu neobvyklých a unikátních poznatků. Na doznívající pohanské rituály ukazuje kostra novorozence, která byla nalezena zazděná v základech věže. Pravděpodobně mělo jít o stavební oběť, která měla hradu přinést bezpečnost a štěstí. Ve věži u brány pak tehdejší vojáci zapomněli kostěné hrací kostky, jimiž si krátili dlouhou chvíli ve službě. Nalezli je až po několika staletích archeologové.

K zřícenině hradu neodmyslitelně patří údolí říčky Brtnice. Okolí říčky je neosídlené, jen tu a tam zpestřené samotami bývalých mlýnů. Údolím Brtnice vede oblíbená turistická trasa, kterou turisté hojně využívají ve všech ročních obdobích. K hradu i do údolí Brtnice se nejlépe dostanete od vlakové zastávky Přímělkov, odkud vede zelená značka podél vody. Délka trasy je 3 km.

Tip:

Brtnická stezka – přírodou ke kulturní promenádě

Brtnická naučná stezka začíná u hradu Rokštejn a vede po modré turistické značce do Brtnice. Trasa pro pěší je dlouhá necelých 8 km, pro cyklisty vede přes Panskou Lhotu a měří téměř 7 km. Na stezce najdete 12 zastavení s informačními cedulemi. Poznáte krásy přírodní rezervace podél řeky Brtnice, Vidourkův mlýn a odpočínáte si u zastavení u rybníka Šamonín. Okruh Brtnické stezky ve městě informuje o významných historických meznících, jak se zapsaly od 13. století v jeho architektuře, umění i písemnostech. Součástí stezky je i muzejní expozice ve Valdštejnském domě s názvem „Z dávných a nedávných dob Brtnice a okolí“.

www.brtnice.cz

Zřícenina hradu **Orlík**

12

V prostředí zříceniny hradu Orlík uvidíte a zažijete mnohé. Co vás tu čeká? Zachovaná hranolová věž, druhá hradní brána, bašta, zbytky opevnění a podsklepených paláců a černá hradní kuchyně, v níž byla zrekonstruována chlebová pec.

Prohlídka hradu je volná bez průvodce. V pokladně hradu si můžete zakoupit jednoduchého průvodce hradem, který vás zavede podle jednoduché navigace na ta nejzajímavější místa a představí vám, co vlastně dochované zbytky starých zdí byly a představovaly v době své největší slávy.

V horním patře provozního objektu vzniklo hradní muzeum. Expozice vás provede slovem i obrazem historií hradu, představí vám také archeologické nálezy především z oblasti kachlářského umění středověku, odhalí vám technologie a předměty používané k výrobě středověkých kachlových kamen, které na Orlíku vznikají.

www.hrad-orlik.cz

Tip:

Středověké slavnosti

Vždy první červencový víkend se konají na Orlíku středověké slavnosti pro malé i velké. Své umění zde předvádějí řezbáři, kachláři nebo drátenice a ošatkářka. Nechybí ani ukázky pečení chleba a koláčů v hradní kuchyni, ani trestání nehodných poddaných na pranýři. Lze si vyzkoušet střelbu z luku nebo kuše. Zejména pro děti je připravena řada her, dílniček, divadlo. Nemusíte zůstat jen pasivním divákem.

13 Klášter v Želivě

Klášter v Želivě byl založen pro benediktiny už ve 12. století biskupem Ottou a českým knížetem Soběslavem a jeho manželkou Adlétou. Po deseti letech však Želiv opustili. Komunita premonstrátů přišla brzy na jaře r. 1149. Už v předhusitské době byl klášter významným duchovním i hospodářským centrem širokého kraje. Původně byl klášter postaven ve slohu románském a po požáru byl obnoven ve slohu gotickém.

V době husitských válek byl klášter dvakrát husity dobyt a vypleněn. V letech 1467–1599 byl klášter v držení světské vrchnosti, která západní část kláštera přestavěla na hrad. V roce 1712 klášter vyhořel. Od základu proto bylo vystavěno opatství a konvent. Práce provedl slavný architekt stavějící své stavby z části ve stylu barokní gotiky – Jan Blažej Santini-Aichel.

V roce 1950 byl klášter komunisty zrušen, opat Vít Tajovský uvězněn. V letech 1950–1954 sloužil klášter jako internační tábor pro kněze a řeholníky, později tu byla psychiatrická léčebna. V roce 1988 využil režisér Dušan Klein tohoto prostředí k natočení filmu „Dobří holubi se vracejí“. Od roku 1991 slouží klášter opět premonstrátům a budovy jsou postupně opravovány. Provoz obnovil i klášterní pivovar. Budovy kláštera i kostela jsou ukázkou duchovní i materiální složitosti českých dějin.

www.zeliv.eu

Tip:

Želivský klášterní pivovar

Ve světě existuje pouze šest pivovarů v majetku mužského církevního řádu trapistů majících právo vařit tzv. trapistické pivo – silné, chuťově výrazné, svrchně kvašené pivo typu „Ale“ a všechny jsou vařeny trapistickými mnichy v Belgii a Nizozemí. V ostatních zemích mohou vařit takovéto pivo i jiné církevní řády, a toto pivo se již pak nazývá Klášterní pivo. A protože se na provozu Klášterního pivovaru Želiv podílí i Kanonie premonstrátů v Želivi, má zdejší pivovar plné právo vařit své pivo podle starých osvědčených postupů dodávajících mu kromě specifické chuti i punc výjimečnosti.

Kláster Nová Říše

14

Areál kláštera leží na okraji městečka Nová Říše vzdáleného cca 10 km východně od Telče. Klášter byl založen na počátku 13. století vojenským velitelem Markvardem z Hrádku a jeho ženou Vojslavou pro panny sv. Norberta – premonstrátky. Za husitských válek došlo k takřka kompletnímu zničení kláštera, přesto ale i po jejich skončení klášter fungoval, ovšem jen do roku 1596, kdy ženské osazenstvo kláštera vymřelo. Aby klášter nezanikl úplně, byl osazen premonstráty ze Zábřovic a přeměnil se na mužský klášter. Nejvýznamnější stavbou kláštera je kostel sv. Petra a Pavla z druhé poloviny 17. století se vzácnými interiérovými prvky (fresky, varhany, dřevěná kazatelna a lavice) a především klášterní knihovna s více než 20 000 svazky. V kostelní věži byly v roce 2003 instalovány čtyři zbrusu nové zvony, z nichž nejtěžší váží bezmála 2 tuny.

Prohlídková trasa kromě návštěvy opatského kostela sv. Petra a Pavla představuje prelaturu, sály osobností, pamětní síň bratří Pavla a Antonína Vranických i klášterní knihovnu. Ta je zdobena výjevy ze života zakladatele premonstrátského řádu sv. Norberta a mezi knihami se nacházejí čtyři vzácné svazky herbáře z 18. století, jež se staly předlohou pro výzdobu tzv. novoříšské keramiky.

www.klaster.novarise.cz

15 Poutní kostel Nejsvětější Trojice Křemešník

Stříbrné doly na úpatí vrchu Křemešník znamenaly ve středověku nejen místní zdroj cenného kovu, ale zasloužily se i o vznik kostela. Když prý v roce 1555 pelhřimovský měšťan Matouš Chejstovský prchal před lupiči, spadl do staré opuštěné šachty. Jako odměnu za své zachránění nechal na místě vystavět dřevěnou kapli, která se stala záhy vyhledávaným poutním místem. V letech 1651–1652 vznikla nová zděná kaple. Do dnešní podoby byl kostel přestavěn v letech 1710–1720. Poslední úprava proběhla v roce 1750. Kolem kostelíka byly vystavěny ambity s dvěma kaplemi. K místu vedla také křížová cesta. Studánku s léčivou vodou „střeží“ barokní kaple. Kostel je během sezóny přístupný veřejnosti a je možné jej s průvodcem navštívit.

www.pelhrimov.farnost.cz

Tip:

Rozhledna Pípalka

Rozhledna se nachází asi 400 metrů od kostela. Byla postavena v roce 1993. Stojí v nadmořské výšce 765 metrů nad mořem, její výška je 52 metrů. Vyhlídková plošina je ve výšce 40 metrů, vede k ní cca 200 schodů a je z ní překrásný výhled do okolí.

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Polné 16

Kostel byl vystavěn na místě staršího chrámu z iniciativy majitele panství knížete Leopolda Ignáce z Ditrichštejna v letech 1700–1707 podle plánů italského mistra Domenica de Angeli. Jako stavitel je uváděn kutnohorský mistr Jan Baptista Spinetti. Výzdobu kostela, která se řadí mezi nejpůsobivější sakrální interiéry u nás, realizovali malíř Luca Antonio Colomba a významný štukatér Giacomo Antonio Corbellini. V kostele je po kompletní obnově přístupné veřejnosti v Čechách unikátní církevní muzeum. V půdních prostorách a na ochozech nad hlavní lodí uvidíte nejen obrazy a plastiky, ale také hudební nástroje a vzácné liturgické předměty, které zde ovšem neleží jako „mrtvé exponáty“, ale jsou pravidelně používány při církevních obřadech.

K přístupným prostorům s muzeální expozicí patří dříve nevyužívané sály – jeden z nich je nyní zařízen jako úmrtní s historickými cínovými rakvemi. Dále vás prohlídka zavede na chrámovou věž s expozicí dobově vybaveného bytu zvoníka. Dozvíte se zde také nejrozdílnější zajímavosti o polenských zvonech.

www.infocentrumpolna.cz/

Gotické podlipnické kostely 17

Podlipnické kostely jsou dokladem starobylosti Kraje Vysočina. Jsou postaveny ve stylu ranné gotiky a v interiérech mají cenné lidové fresky ze 14. století. Jedná se opevněný kostel sv. Jiří v Řečici, kostel sv. Martina v Dolním Městě a kostel sv. Markéty, který stojí na místě zaniklé vsi Loukov.

www.podlipnickekostely.cz

... po stopách významných osobností

Kraj Vysočina je místem narození a působení mnoha významných osobností, které se proslavily v nejrůznějších odvětvích lidské činnosti. Několik slavných malířů, architektů, spisovatelů či vědců na Vysočině prožilo tvůrčí život nebo zde alespoň krátce pobývalo.

Gustav Mahler – hudební skladatel

Jeden z největších světových dirigentů, více doceněný ve Vídni než ve svých rodných Čechách, se narodil v roce 1860 v Kalištích u Humpolce jako syn židovského obchodníka a hostinského Bernarda Mahlera. Krátce po Gustavově narození se rodina přestěhovala do Jihlavy. Mladý Mahler v Jihlavě vystudoval německé gymnázium, bydlel na Znojenské ulici, kde je dnes na domě č. 4 umístěná pamětní deska s hudebníkovým reliéfem a expozice připomínající velkého skladatele. Z Jihlavy Mahler odchází na konzervatoř do Vídně a po jejím dokončení nastupuje dráhu dirigenta a skladatele. Byl vedoucím opery v divadlech v Olomouci, Praze, Lipsku, Budapešti, Vídni a New Yorku. Mahler však na svůj rodný kraj a na lidi, které tam poznal, nikdy nezapomněl. V jeho korespondenci se objevují vesnice Kaliště, Jihlava, Golčův Jeníkov a Želiv. Tam všude žili jeho známí. Mahler vytvořil několik velkých symfonických děl, z nich VII. symfonie byla poprvé v Praze uvedena až v roce 1908. Skládal písně s orchestrem, písně s klavírem a kantáty. Zemřel v roce 1911 ve Vídni. Jeho manželkou byla proslulá krasavice, žena zajímavého osudu Alma Schindlerova.

Co navštívit:

Rodný dům Gustava Mahlera, Kališř

18

Po odstěhování rodiny Mahlerových dům sloužil jako zájezdni hostinec a v průběhu 20. století značně zchátral. Rekonstrukce v letech 1997–2000 jej proměnila v důstojné hostitelské místo mahlerovských hudebních slavností, které jsou zde pořádány od roku 1996.

www.mahler-penzion.cz

Dům Gustava Mahlera, Jihlava

22

Mahler zde strávil své dětství a dospívání. Dům prošel v roce 2008 rekonstrukcí a dnes je zde umístěna expozice, která dokumentuje prostředí, ve kterém Mahler žil, zdroje a inspirace jeho tvorby, ale také jeho kontakty s Jihlavou a vztah Jihlavy k osobnosti Gustava Mahlera. Celá expozice je doplněna bohatou fotografickou dokumentací a dobovými předměty. Dalším zde prezentovaným tématem je soužití Čechů, Židů a Němců v Jihlavě.

www.mahler.cz

Park Gustava Mahlera, Jihlava

Park Gustava Mahlera byl vybudován na místě zaniklé jihlavské synagogy, kterou v roce 1939 vypálili nacisté. V roce 2010 byla v parku u příležitosti oslav 150. výročí narození hudebního skladatele Gustava Mahlera odhalena jeho bronzová socha od sochaře Jana Koblasý.

Židovský hřbitov, Jihlava

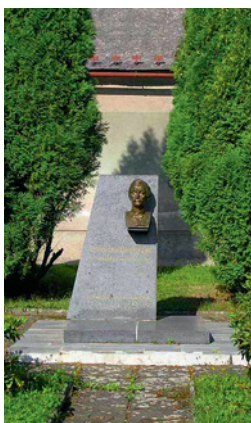
Poměrně rozsáhlý židovský hřbitov byl založen v roce 1869. V letech 1903–1904 byla u vstupu postavena obřadní síň, jejímž autorem byl vídeňský architekt Wilhelm Stiassny, byla vypálena a na počátku 60. let 20. století zbourána. Na hřbitově jsou mj. pohřbeni rodiče skladatele Gustava Mahlera.

www.jihlava.cz

Karel Havlíček Borovský – spisovatel, žurnalista, literární kritik

Karel Havlíček Borovský, český básník, novinář a zakladatel české žurnalistiky a literární kritiky je úzce spjat s vesnicí, kde se v roce 1821 narodil. Dal jí své jméno a ona dala jméno jemu. Pochází z obce Borová, která dnes nese na počest svého rodáka přídomek Havlíčkova a Karel Havlíček zase naopak začal podepisovat svá díla jako Borovský.

Rodný dům Karla Havlíčka Borovského č. p. 163 je dnes prohlášen národní kulturní památkou, uvnitř se nachází expozice připomínající život a dílo slavného rodáka. Na návsi u školy pak stojí pískovcový pomník od Josefa Strachovského z roku 1901. Havlíček pocházel ze zámožné kupecké rodiny. Jeho otec v roce 1832 koupil v bývalém Německém Brodě dům č. p. 19, pod arkýřem je dnes umístěná pamětní deska a na průčelí Havlíčkův medailon z roku 1871. Muzejní expozice – byt Karla Havlíčka je přístupná veřejnosti.

Co navštívit:

19 Rodný dům Karla Havlíčka Borovského, Havlíčkova Borová

Dům, kde se Karel Havlíček narodil, postavil v roce 1818 jeho otec Matěj a zřídil si v něm kupecký krám. V roce 1931 zde byla slavnostně otevřena expozice věnovaná životu a dílu slavného rodáka.

www.havlickovaborova.cz

23 Muzeum Vysočiny, Havlíčkův Brod

Muzeum sídlí v měšťanském domě, zvaném Rolandovský, s výrazným nárožním arkýřem ukončeným věžičkou. Návštěvníkům nabízí prohlídku stálé expozice věnované Karlu Havlíčkovi Borovskému. Vedle ukázky z díla je zde možné vidět v původním interiéru Havlíčkova bytu exkluzivní památky po Karlu Havlíčkovi a jeho nejbližších.

www.muzeumhb.cz

Otokar Březina – básník

Nesmazatelnou stopu od Pelhřimovska, přes Jihlavsko až na Třebíčsko zanechal na Vysočině Otokar Březina, vlastním jménem Václav Jebavý, významný český básník.

Otokar Březina se narodil v Počátkách v rodině obuvníka, dodnes se zachoval jeho rodný dům. Mladý kluk byl jako nadaný žák poslán studovat na reálku do nedaleké Telče, kde začíná v krajských časopisech publikovat své básně. Po maturitě se básník rozhodl pro učitelské povolání, první místo dostal v roce 1887 v malé vesnici Jinošov u Náměště nad Oslavou. Dalším místem jeho působení se stala Nová Říše, kde napsal v podstatě celé své básnické dílo. V roce 1901 přichází jako učitel měšťanské školy do Jaroměřic nad Rokytnou, kde zůstal až do konce svého života.

Co navštívit:

Rodný dům Otokara Březiny, Počátky

Jestliže se chcete dovědět více o životě básníka Otokara Březiny, můžete navštívit jeho rodný dům v Počátkách. Dům spravuje počátecké městské muzeum a představuje v něm stálou expozici věnovanou odkazu a dílu básníka. Od roku 1932 je na průčelí domu osazena pamětní deska připomínající, že právě zde se 13. září 1868 narodil.

www.pocatky.cz

20

Muzeum Otokara Březiny, Jaroměřice nad Rokytnou

Muzeum sídlí v secesním domě, jenž byl posledním bydlištěm básníka Otokara Březiny. V prvním patře muzea, kde básník bydlel, je zachován jeho původní nábytek. Ve vitrínách jsou uloženy fotografie, rukopisy, diplomy a vyznamenání i jiné unikátní dobové materiály. Jedna skříň je věnována Anně Pammrové, celoživotní básnickově přítelkyni. Na fasádě je osazena pamětní deska od Františka Bílka.

www.jaromericenr.cz

4

Hrob Otokara Březiny, Jaroměřice nad Rokytnou

Výtvarný návrh náhrobku básnické ikony je dílem jeho přítele, sochaře Františka Bílka. Bronzové sousoší „Tvůrce a jeho sestra Bolest“ odlil dle Bílkova modelu výtvarník Franta Anýž v roce 1932. Realizace mís s ohněm a Knihy života patří Jaroslavu Krulovi.

www.otokarbrezina.cz

Jaroslav Hašek – spisovatel

Málokdo ví, že osudy dobrého vojáka Švejka se formovaly v malém domku pod majestátným hradem Lipnice. Zde se totiž na sklonku života usadil světoběžník Jaroslav Hašek, a zde napsal dílo, které mu přineslo slávu i za hranicemi.

Jaroslav Hašek se narodil roku 1883 v Praze jako syn středoškolského suplenta, později bankovního úředníka. Studoval na gymnáziu, ale ze studií byl vyloučen. Pak se vyučil drogistou a posléze studoval obchodní akademii. Na svých toulkách prošel celou střední Evropou. Za první světové války se Hašek přihlásil do čs. legií. V roce 1920 se vrátil do vlasti a ke starému bohémskému způsobu života. Konec života trávil v Lipnici nad Sázavou, kde začal psát svůj slavný román o Švejkovi. Tady ho také nad nedokončeným dílem 3. ledna 1923 zastihla smrt. Osudy dobrého vojáka Švejka však udělaly Haška nesmrtelným, kniha byla přeložena do mnoha jazyků, několikrát zfilmována a zdramatizována.

Co navštívit:

8 Památník Jaroslava Haška, Lipnice nad Sázavou

Expozice věnovaná českému spisovateli, publicistovi a novináři je umístěna v domku v podhradí. Hašek je i na místním starém hřbitově pochován. Haška přivedl na Lipnici roku 1921 jeho přítel akademický malíř Jaroslav Panuška, který později žil a tvořil v blízkém Kochánově. Expozice se vztahuje ke spisovatelskému životu a dílu. K vidění jsou novinové výstřižky, knihy a autorovy osobní věci.

www.lipnicenadsazavou.cz

Josef Hoffman – architekt

V poslední době se Brtnice, hlavně zásluhou Společnosti Josefa Hoffmanna, dostává do povědomí lidí jako rodiště proslulého architekta Josefa Františka Hoffmanna.

Ten se zde narodil 15. prosince 1870 ve výstavném barokním domě čp. 263 na náměstí. Josef Hoffmann nejprve navštěvoval soukromou školu v Brtnici. Když mu bylo devět let, přešel na gymnázium do Jihlavy, pak na stavební oddělení vyšší státní průmyslové školy v Brně. V roce 1892 byl přijat na Akademii výtvarných umění ve Vídni.

V roce 1903 založil Josef Hoffmann s designérem Kolomanem Moserem a průmyslníkem Wärndorferem "Wiener Werkstätte", dílnu uměleckého řemesla. Pro velmi zámožné zákazníky projektoval celé domy včetně veškerého vnitřního zařízení až po soubor stolního náčiní.

Co navštívit:

Muzeum – rodný dům Josefa Hoffmanna, Brtnice

21

Josef Hoffmann je v muzeu představen vyobrazeními architektury, ukázkami nábytku a dalšími předměty uměleckého řemesla podle jeho návrhů a osobitými úpravami rodného domu v Brtnici, které provedl na počátku 20. stol.

www.moravska-galerie.cz

Jan Blažej Santini Aichel – architekt

Geniální architekt se nesmazatelně zapsal do dějin architektury svojí stavbou poutního kostela na Zelené hoře. Na Vysočině jej ovšem proslavily i jiné stavby.

V regionu Žďársko se jedná o kostely v Obyčtově, ve Zvoli či v Horní Bobrově. Pracoval také pro želivské premonstráty, a proto mu lze přisoudit i některé stavby v regionu Pelhřimovska, Pacovska a Humpolecka. Z dílny Santiniho ovšem nepocházejí pouze sakrální stavby. Zajímavým architektonickým počinem je stavba hospodářského zázemí žďárského kláštera tzv. Dvůr Lyra, na půdorysu tohoto hudebního nástroje nebo zájezdní hostinec v Ostrově nad Oslavou.

... za uměním

Vysočinská příroda se stala inspirací pro malíře, sochaře a celou řadu dalších výtvarníků. Jejich díla jsou představena v místních galeriích či pamětních síních.

22 Oblastní **galerie Vysočiny**, Jihlava

Galerie disponuje dvěma budovami, jež jsou významnými ukázkami renesanční patri-cijské architektury Jihlavy 16. století. Dům na Komenského ulici vznikl spojením dvou sousedních domů v roce 1864 a jeho pýchou je vysoká zaklenutá hala, v níž se nachází schodiště a arkádová lodžie. Prostor síně je ukončen osmidílnou klenbou s nádhernou výmalbou. Galerie prezentuje návštěvníkům české umění 19. a 20. století.

www.ogv.cz

23 **Galerie výtvarného umění**, Havlíčkův Brod

Od roku 1999 sídlí galerie v nově zrekonstruovaném měšťanském domě ze 14. století na Havlíčkově náměstí. V síti galerií České republiky zaujímá specifické místo, neboť se jako jediná specializuje na moderní českou knižní ilustraci, kresbu a grafiku vzniklou po roce 1900. Její sbírkové soubory, které čítají více než 7 000 uměleckých děl, dnes představují ucelený pohled na výtvarnou kulturu české knihy a grafiky a jsou zde zastoupeni přední čeští umělci, jako například Cyril Bouda, Vladimír Boudník, Adolf Hoffmeister, Emil Filla, Kamil Lhoták, Bohuslav Reynek, Karel Svoboda, Adriena Šimotová, Jiří Trnka, Adolf Zábavský, Olbram Zoubek a Jan Zrzavý.

www.galeriehb.cz

Horácká galerie, Nové Město na Moravě 24

Horácká galerie sídlí v zámku pánů z Pernštejna, který byl v roce 1874 upraven v novorenesančním slohu. Sochařská a malířská expozice je výjimečná zastoupením rodáků Jana Štursy, Vincence Makovského a dalších významných osobností českého sochařství první poloviny 20. století v konfrontaci s krajinomalbou, kterou inspirovaly krásy Vysočiny – díla Oldřicha Blažička, Františka Bukáčka, Josefa Jambora, Rudolfa Hanycha, Bohdana Laciny aj. Mimořádným zážitkem je vystavená kolekce hutně tvarovaného skla ze škrdlovické hutí. V letním období se pro návštěvníky otevírá atraktivní pozdně gotické sklepení a do expoziční prostory je zapojeno zámecké nádvoří, kde rovněž probíhají koncertní pořady.

www.horackagalerie.cz

Městská galerie Hasičský dům, Telč 1

Hasičský dům, ve kterém je galerie umístěna, je nejmladší budovou na telčském náměstí. Městská galerie pořádá ročně pět přibližně dvouměsíčních autorských výstav. Důraz je více kladen na nadčasovou originalitu díla než na jeho zapojení do dobových proudů. Galerie má zájem také propagovat tvorbu autorů spojených svým životem s Vysočinou, jako je Bohuslav Reynek, Jiří John, Otto Stritzko, Jaroslav Panuška, Jindřich Průcha, Míla Doleželová či Jan Moštěk.

www.telc.eu

Památník Bible Kralické, Kralice nad Oslavou 25

Památník Bible Kralické se nachází v budově v sousedství bývalé tvrze, kde v letech 1578–1620 nalezla útočiště tajná bratrská tiskárna. Ta zde tiskla nejenom knihy náboženského charakteru (tj. bibli či bratrské kancionály), ale také nejrůznější světská díla a učebnice. Jejím nejvýznamnějším produktem však přesto zůstává šestidílná tzv. Bible Kralická, náležící nejen k vrcholům tiskařského umění v našich zemích, ale kvalitou svého projevu především k pokladům českého jazyka, který přispěl k jeho uchování a rozvíjení v pozdějších dobách protireformace a exilu. Expozice ukazuje především bohatství kralické minulosti, zvláště její nejslavnější období – činnosti bratrské tiskárny – ve světle zdejších archeologických výzkumů. Přímo v expozici se nachází rekonstrukce funkčního tiskařského lisu, na kterém jsou zhotovovány faksimile některých stran kralických tisků.

... za poznáním

Bohatství Vysočiny poznáte nejen v její malebné krajině, ale také v rozsáhlých historických a uměleckých pokladech, které byly vytvořeny díky umu našich předků. Tyto poklady uchovávají zdejší muzea, jejichž expozice vás poučí také o živoucích tradicích i lidových řemeslech.

26 Muzeum Vysočiny, **Pelhřimov**

Zámek, postavený po roce 1550 Adamem z Říčan, je dnes sídlem Muzea Vysočiny Pelhřimov. K vyhledávaným částem muzea patří Freskový sál. Muzeum nabízí expozici věnovanou životu a dílu dvou významných medailérů a sochařů Josefa a Zdeňka Šejnostových. Součástí prohlídky je i expozice vězeňství v městské šatlavě, jejíž podoba se v zásadě shoduje se skutečným stavem v dobách, kdy objekt sloužil svému účelu. Muzeum pořádá řadu zajímavých výstav.

www.muzeumpe.cz

22 Muzeum Vysočiny, **Jihlava**

Muzeum Vysočiny Jihlava sídlí od roku 1953 ve třech historických budovách na Masarykově náměstí. Stálá expozice se nachází ve dvou spojených renesančních měšťanských domech: v domě s unikátní dvoupatrovou dvoranou s dvojkřídlým arkádovým ochozem na toskánských sloupech a v „Domě mistrů“, který byl dříve majetkem nejbohatšího městského cechu – soukeníků. K návštěvě lze doporučit originální expozici Dolování stříbra a mincování Jihlavy v podzemních prostorách středověkého sklepení či moderně pojatou Historii Jihlavy od renesance až po průmyslovou revoluci. Kromě toho se v budovách nachází například expozice nerostného bohatství, zoologie a botaniky Českomoravské vrchoviny, Krása gotické plastiky a pořádají se zde příležitostně výstavy. Muzeum je příspěvkovou organizací Kraje Vysočina a se svými pobočkami v Telči, Třešti a hradem Roštejnem je největším muzeem v kraji a druhým největším moravským muzeem.

<http://muzeum.ji.cz>

Muzeum Rakousko-uherského pivovarnictví, Dalešice

27

Kouzlo dalešického pivovaru dýchne na návštěvníka již ve chvíli, kdy zdáli spatří cihlový komín, známý díky kultovnímu filmu Jiřího Menzela Postřižiny. Původně barokní pivovar, který pamatuje zřejmě ještě konec 16. století, byl stavebně upraven koncem 19. století. Atmosféra Rakouska-Uherska je cítit z celého pivovarského komplexu – od stylové restaurace nabízející nejrůznější speciality po muzeum pivovarnictví historického i současného. Typická vůně již zdálky prozradí, že po dlouhých letech se tradiční pivo v Dalešicích znovu vaří. Pivovar vyrábí pět druhů tradičního piva, na návštěvníky čekají tři prohlídkové trasy muzea, restaurace i hotel. Každoročně se zde koná také řada kulturních akcí – od krátkodobých výstav po stále oblíbenější Postřižinské slavnosti.

www.pivovar-dalesice.cz

Selské muzeum Michalův statek v Pohledí

28

Návrat do života lidu v oblasti dnešní Vysočiny, v období od konce třicetileté války až do zrušení roboty v roce 1848, přináší selské muzeum v Pohledí – skanzen Michalův statek. Návštěva Michalova statku seznamuje nejen s dřívějším způsobem žití, prací a zvyky, ale měla by přimět k zamyšlení nad životem dnešním. Obytná část zemědělské usedlosti se skládá ze síně, světnice, černé kuchyně a komory. Hospodářskou část pak tvoří chlév, špejchar, kolna na nářadí, sklepy na potraviny a brambory, studna a stodola. V bývalém sadu stojí od roku 1924 nejmladší stavba – vejminek. Celkový obraz zašlých časů oživuje chov hospodářských zvířat původních českých plemen. Selské muzeum je otevřeno během letní sezóny a na významné svátky. Během celého roku jsou zde pořádány různé doprovodné akce přibližující staročeské zvyky a tradice jako například vánoční a velikonoční výstava, Svatojánská noc či selské dožínky.

www.michaluv-statek.estranky.cz/

29 Městské muzeum **Svratka**

V městském muzeu ve Svratce se vrátíte do doby 1. republiky, na malé město. V jednotlivých domcích, z nichž některé jsou přístupné, lze vidět expozice domácnosti, klempíře, hrnčíře, spořitelny, ševce, výrobce lyží, školy, kloboučníka, kožešníka a krejčího a koloniálního obchodu s trafikou.

Dovnitř projdete „časem“, po chodbách jsou rozmístěny dobové plakáty a reklamy, které jdou chronologicky za sebou a mají tak ilustrovat cestu časem – ze současnosti (vchod do budovy) do první republiky (expozice).

Světlice kovodělníka – místnost je zařízena nábytkem z konce 19. a počátku 20. století. Dominantní jsou zde kachlová kamna s troubou, dále pak velký stůl, postel, kolíbka a kredenc, na níž je umístěné rádio Philips z 30. let. Nechybí ani dobové nádoby nebo dětské hračky. Kůlna se zemědělským nářadím – k domku kovodělníka přiléhá také kůlnička, ve které je umístěno dobové zemědělské nářadí, např. lis na tvaroh, kosiště, odstředivka na mléko, máselnice nebo stroj na pletení provazů. Za kůlničkou je ještě opřený trakař. Hrnčířská dílna – v zapadlé uličce sídlí hrnčíř. V dílně lze vidět velký výběr jeho výrobků: malé hrnky, pekáče na husu, formu na cukroví, velké hrnce, hliněné nádoby na vodu nebo kouřové roury. Klempířská dílna A. Šillera – klempířství bylo v době 1. republiky nejvýznamnějším řemeslem Svratecka. I v této dílně jsou ukázky výrobků: formičky, vykrajovačky, konvičky, dózy, formy na puding nebo kadeřnické kulmy. V kamnech jsou na nahřátí vloženy letovací kulmy, vedle je signovačka na plech a brusy. Spořitelni a záložní spolek, telegrafní a telefonní úřad – místnost slouží také jako pokladna muzea a prodejna suvenýrů. Dominantou je vyřezávaný psací stůl s dobovým telefonem, pro úředníky je zde i cyklostyl, psací stroj nebo počítačový stroj.

Expozice obchodu Jednota vás zavede do 70. let, do malého venkovského obchodu Jednota. Expozici provázejí dokonce i prodavačky, které v obchodě v té době pracovaly. K vidění je původní vybavení obchodu včetně dobového zboží.

www.svratka.cz

30 Sklářská huť Jakub v Tasicích

Sklárna Huť Jakub v Tasicích byla založena v roce 1796 a je nejstarším dochovaným sklářským objektem ve střední Evropě. Tento technický skvost založil huťmistr Ferdinand Čapek v roce 1796. Po 200 letech byla výroba ukončena. Dnes je možné se v rámci prohlídkové trasy seznámit s tímto jedinečným sklářským skanzenem a dozvědět se, jak vzniká obyčejná sklenička.

<http://tasice.cz/>

Šlakhamr u Hamrů nad Sázavou

31

Expozice v prostorách bývalého vodního mlýna odkazují na bohatou železářskou tradici žďárského regionu. Připomínají historii hamru zvaného Šlakhamr v Hamrech nad Sázavou, jehož existenci dokládají prameny z počátku 15. století. Šlakhamr je v pramenech spojován se jménem Niklase Flexlina, rychtáře v Německém Brodě (nyní Havlíčkově Brodě), nájemcem zmíněného hamru. Současně existovaly další hamry v blízkém Najdeku (tzv. Václavův hamr), v Dolních Hamrech (Fiklův hamr) a Horních Hamrech (Frendlův hamr).

Návštěvníkům je během prohlídky předvedena ukázka chodu bucharu a dalších zařízení poháněných dvěma vodními koly. Dozvíte se, jakým způsobem středověcí železáři získávali základní suroviny, tedy dřevo, dřevěné uhlí a železo, a jaký byl sortiment produktů hamrů. Část expozic je věnována posledním obyvatelům objektu – mlynářské rodině Brdíčků.

Moučkův Dům, Žďár nad Sázavou

2

Moučkův dům, který patří k historické zástavbě města Žďár nad Sázavou, je pojmenován po posledních majitelích, kteří tu měli zámečnickou dílnu. V letech 2012–2013 město Žďár budovu zrekonstruovalo a upravilo pro potřeby zdejšího Regionálního muzea. V hlavní budově muzea na Tvrzi se během roku střídají různé výstavy převážně s regionální tematikou a v Moučkově domě se nachází trvalá expozice mapující historii města i jeho okolí včetně ukázek archeologických nálezů, typický žďárský prvorepublikový obchod představující zdejší živnosti a řemesla a část věnovaná výrobkům, které město Žďár proslavily. V prvním patře se pak nachází parádní měšťanský salón napodobující interiér domu bohatého žďárského měšťana z přelomu 19. a 20. století. Pro malé i velké návštěvníky je připravena i interaktivní forma prezentace – dotykové obrazovky s doplňujícími texty i fotografiemi a možnost vyzkoušet si repliky dobových oděvů.

www.muzeumzdar.cz

32 Naučná stezka **Krátká**

Naučná stezka prochází vesnickou památkovou rezervací Krátká, obcí, která se nachází v srdci Žďárských vrchů. Najdete zde velmi pestrou paletu roubených i zděných lidových staveb charakteristických pro tento region. Naučná stezka vás provede prostřednictvím patnácti zastavení po všech významných typech lidových staveb, které se v tomto kraji dříve běžně vyskytovaly. A protože je naučná stezka věnována hlavně rodičům s dětmi a školní mládeži, budou vás po naučné stezce provázet pohádkově kouzelní tvorové. Bytosti inspirované místní lidovou slovesností, přátelské a prospěšné, ale i škodolibé či přímo zlomyslné. Stabilní úvodní panel je umístěn u stodoly, ostatní panely naučné stezky jsou instalovány pouze při pořádání akcí. Školám a kolektivům nabízí místní Ekologické informační centrum po předchozí domluvě možnost exkurzí s výkladem a aktivitami k tématu CHKO Žďárské vrchy.

33 Naučné stezky v **Křižánkách**

Vesnická památková rezervace Křižánky se rozprostírá po obou stranách řeky Svatky a historická zemská hranice dělí obec na českou a moravskou část. Křižánky jsou horskou vesnicí s rozptýlenou zástavbou, jež je tvořena převážně roubenými domy typickými pro oblast Horácka na Českomoravském pomezí.

Za pilníkáři na Český kopec

Historie Křižánek je spojena především s výrobou pilníků. Pilníkářství se sem rozšířilo pravděpodobně na začátku 20. let 19. století. Místní legendy vypráví o Francouzovi, který se v Křižánkách usadil a naučil místní lidi dělat pilníky, ale také o saských vandrovnicích a především o legendárním „praotci“ křižáneckých pilníkářů Bořkovi, u něhož se měli vyučit další pilníkářští mistři – zakladatelé pilníkářského řemesla i pilníkářských rodů. Dnes je toto tradiční řemeslo již téměř zapomenuté. Nenáročná naučná stezka dlouhá necelé 2 km se snaží propojit minulost tradičního řemesla a současnost světa moderní techniky, informační panely jsou vybaveny QR-kódy.

34 **Milovská stezka**

Milovská stezka, nazvaná jinak také „Příběh krajiny pod Čtyřmi palicemi“ je velice pestrá svým obsahem. Připomíná slávu zaniklé sklářské huti v Českých Milovech. V 19. století to byla nejvýznamnější sklárna na Horácku, sklo se vyváželo i do zámoří. Tato oblast byla před 150 lety plná lidí, s úpadkem sklářské výroby se však většina obyvatel odstěhovala a nyní jich v obci žije dvanáct. Stezka dlouhá 4,5 km vás zavede i k rulovým skalám přírodní rezervace Čtyři palice a k meandrům řeky Svatky v lokalitě Rychtářky, dozvíte se i něco o Neumanově mlýně a v neposlední řadě získáte informace o přírodě, co zde roste a žije za „vzácnosti“.

<http://projekty.krizanky.eu>

Svratecká vodohospodářská naučná stezka

35

36

Hlavním mottem stezky mikroregionu Bystřicko je ochrana a využití vodního bohatství. Stezka vychází z obce Dalečín překrásným hlubokým údolím podél řeky Svratky po pravém břehu vodárenské nádrže Vír až do obce Švařec. Cestu samozřejmě můžete zahájit v jakémkoliv bodě stezky. Na stezce naleznete zastavení s naučnými texty opatřené mapami, obrázky i leteckými snímky a také se dozvíte několik informací o obcích na trase. Čekají vás tedy zajímavosti o budování Vírské přehrady, o zatopené vesnici Chudobín, o ochraně vod, možných haváriích a jejich likvidaci či o úpravách surové vody. Stezka vede většinou po klidných místních či účelových komunikacích, je dlouhá 16 km.

<http://info.bystricenp.cz>

Naučná stezka Údolí Doubravy

37

38

Přírodní rezervace Údolí Doubravy je nejcennějším územím jižní části chráněné krajinné oblasti Železných hor. Úzký, strmý kaňon řeky Doubravy je zmenšeným obrazem obřích kaňonů nacházejících se jinde ve světě.

Středně náročná naučná stezka začíná u Horního mlýna u Chotěboře a končí v obci Bílek. Vede souběžně s červenou turistickou trasou v úzkém lesnatém údolí kaňonovitého rázu vytvořeném řekou Doubravou. Nejzajímavější a také nejdivočejší částí údolí je bezesporu skalnatý kaňon – Koryto a mohutné peřeje – Velký vodopád. Ve svazích nad řekou uvidíte nejrozsáhlejší kamenná moře v údolí, nad nimiž se až nad koruny smrků vypíná jediná skalní věž, nazvaná „Čertův stolek“. Na vrcholu nejvyšší skály „Sokolohrady“, kam vás zavede turistická stezka, je upravená vyhlídka.

Řeka rychle nabírá spád, objevují se četné peřeje a vodopády. Řeka na úseku 1340 metrů překonává výškový rozdíl asi 55 metrů. V místě zvaném „Mikšova jáma“, asi 1 km před obcí Bílek, spadá Doubrava 1,5 m vysokým vodopádem do hluboké tůně.

Kolem Veselé skály a lomu, u kterého naučná stezka končí se dostanete do vesničky Bílek. Naučná stezka vás seznámí s řadou zajímavých geomorfologických jevů, typickým rostlinstvem a živočištvem.

Tip:

Socha čerta

Více než tři metry vysoká betonová socha čerta, který hraje šachy, se nachází na okraji města Chotěboř, u hlavní cesty směrem na Ždírec nad Doubravou. Čerta si město vybralo proto, že právě on má vazbu na legendu související s nedalekým údolím Doubravy. Vypráví o tom, že pekelník tu poustevníka sváděl k porušení půsty a na kamenný stolek mu kladl různé pokrmy. Poustevník odolal a s pomocí kněze se a čerta zbavil. <http://icchotebor.cz/>

... za sportem

Sportovat na Vysočině můžete v létě i v zimě. Zdejší krajina je ideální pro aktivní odpočinek a téměř všechny druhy sportovního vyžití. Stovky kilometrů značených tras pro pěší turistiku, cykloturistiku, jezdeckou turistiku a běžecské lyžování jsou předpokladem pro plánování výletů.

Pěšky

Výlet do Jimramova a okolí

Během tohoto výletu si prohlédnete zachovalé historické centrum Jimramova, zříceninu Štarkov, vylezete na skalní vyhlídku na vrcholu Prosičky. Navíc se budete pohybovat stále v krásné krajině Hornosvratecké vrchoviny.

Délka celkem: 11,5 km

Výchozí a cílové místo: Jimramov

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet ke Čtyřem palicím, Zkamenělému zámku a dalším skalám

Podnikněte výlet z malebného podhůří Českomoravské vrchoviny k tajupným skalám, ukrytých v hustých lesích Žďárských vrchů.

Délka celkem: 13,5 km

Výchozí a cílové místo: Pustá Rybná

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet do přírodního parku Balinské údolí

Po prohlídce historického centra Velkého Meziříčí se vydáme na nenáročný turistický okruh v malebném údolí řeky Balinky.

Délka celkem: 14 km

Výchozí a cílové místo: Velké Meziříčí

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet ke zříceninám u Víru

Existuje jen velmi málo míst, kde můžete během 12 km navštívit tři samostatné zříceniny. Okolí Víru je jedno z nich.

Délka celkem: 13,5 km

Výchozí a cílové místo: Vír

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet k zajímavostem Přírodního parku Čerínek

Poutavý výlet kolem přírodní památky Přední skála, procházka naučnou stezkou kolem rybníku Klechtavec a přes malé horské osady na Čerínek.

Délka celkem: 16,5 km

Výchozí a cílové místo: Dolní Cerekev

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet do okolí vodních nádrží Želiv a Sedlice

Cestou podél vodní nádrže Želiv navštívíte malebná městečka Červená Řečice a Želiv s jejich historickými památkami. Podíváte se také k vodní nádrži Sedlice.

Délka celkem: 19 km

Výchozí a cílové místo: Červená Řečice

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet do Přírodního parku Třebíčsko

V okolí města Třebíč se nachází pozoruhodně utvářená krajina, pro kterou jsou charakteristické volně roztroušené balvany a menší skalky. Ty spolu s loukami, drobnými lesíky, remízky a rybníky vytvářejí malebný a nezměnitelný ráz této krajiny.

Délka celkem: 16,5 km

Výchozí a cílové místo: Trnava

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Na kole

Výlet z Ledče nad Sázavou přes střed republiky

Krajina v Posázaví je vyhledávanou rekreační a turistickou oblastí. Historická města, hrady a zámky se zde střídají s malými vesničkami a selskými dvory, stejně jako pole a louky s hustými lesy a skalnatými srázy.

Délka celkem: 51 km

Výchozí a cílové místo: Ledec nad Sázavou

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet krajinou v okolí Sázavy

Okolí města Žďáru zdobí betonové plastiky Michala Olšiaka. Uvidíte koně, Hamroně i mamuta. Zastavíte se doslova na „Konci světa“, navštívíte rozhlednu Rosička, odkud je krásný výhled do okolí.

Délka celkem: 34,5 km

Výchozí a cílové místo: Hamry nad Sázavou

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet Bohdalovskem – krajinou rybníků, luk a hájů

Výlet přibližuje chráněné přírodní krásy v území Přírodního parku v okolí obce Bohdalov, který je cenný především velkým počtem rybníků a výskytem chráněných rostlin a živočichů.

Délka celkem: 41,5 km

Výchozí a cílové místo: Radostín nad Oslavou

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet do Jihlavských vrchů

Navštívíte poetickou krajinu v okolí Batelova se zříceninou hradu Janštejn. Hustými lesy dojedete k Velkému pařezitému rybníku a dále až ke středověkému hradu Roštejn.

Délka celkem: 32 km

Výchozí a cílové místo: Batelov

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Výlet do okolí vodní nádrže Dalešice

Tento výlet vás zavede mezi strmé a mnohdy skalnaté svahy vodních nádrží na dolním toku řeky Jihlavy. Navštívíte unikátní Mohelenskou hadcovou step, rozhlednu Babylon, Wilsonovu skálu, zříceninu hradu a další zajímavosti.

Délka celkem: 54 km

Výchozí a cílové místo: Dukovany

Podrobný popis na www.region-vysocina.cz

Na běžkách

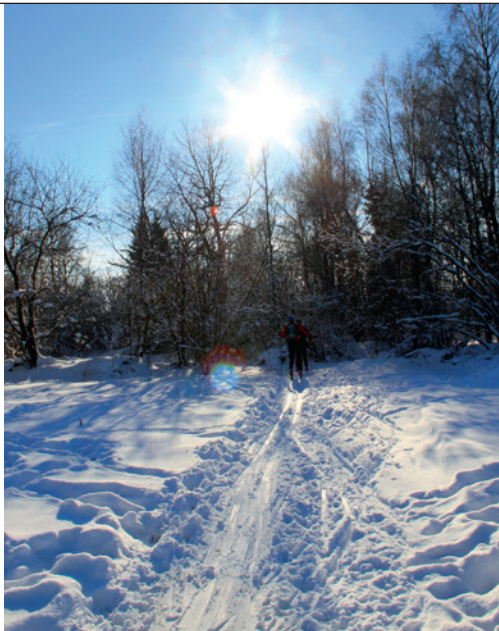
Okruh Nový Hojkov

Okruh Nový Hojkov obklopuje severně a západně stejnojmennou osadu. Na trasu se můžete napojit přímo uprostřed osady či na obou krajích, kde je možné zaparkovat. Okruh je situován na otevřeném prostranství s výhledy na masiv vrcholu Mešnice. Základní tříkilometrový okruh si v případě příznivých sněhových podmínek můžete prodloužit o další dva navazující okruhy.

Celková délka: 4 km (alternativně 9 km)

Výchozí a cílové místo: Nový Hojkov

Aktuální informace o stavu trasy na www.lyzarskejihlavsko.cz

Okruh za historií Bystřicka

Velký okruh Bystřickem vám ukáže krásnou přírodu a celou řadu zajímavých míst této oblasti. Trasa začíná na severním okraji města, odtud k Rekreačnímu středisku Borovinka, ke Skalskému Dvoru a dále kolem obce Lísek. Mineme jednu z nejstarších památek Bystřicka, kamenný kostel sv. Michaela. Okruh nabízí krásné výhledy na krajinu Svratecké pahorkatiny.

Celková délka: 32 km

Výchozí a cílové místo: Bystřice nad Pernštejnem

Aktuální informace o stavu trasy na <http://info.bystricenp.cz>

Výlet za Kadovským vánkem

Celodenní výlet vás zavede do nejoblíbenějších běžkařských míst Novoměstska, navštívíte několik malebných vesniček a osad, nevynecháte ani místa s nádhernými výhledy na zdejší krajinu. Občas se zapotíte při náročných stoupáních, povětšinou ale pojedete po pohodových pláních. Výchozím místem může být buď lyžařský areál Vysočina Aréna u Nového Města na Moravě, nebo obec Tři Studně. Téměř čtyřicetkilometrový okruh si můžete libovolně zkrátit, občerstvení se nabízí v několika místních hospůdkách.

Celková délka: 37 km

Výchozí a cílové místo: Nové Město na Moravě, Vysočina Aréna

Aktuální informace o stavu trasy na <http://lyzovani.nmmn.cz>

... za zážitkem

Vysočina nabízí dobrodružství a výjimečné zážitky – atmosféru divokého západu, strašidelná podzemí, návštěvu výjimečné ZOO bez mříží a řadu fantastických kulturních a sportovních akcí.

22 ZOO Jihlava

Jen pár kroků od historického centra Jihlavy, v rekreační oblasti lesoparku Heulos, se otevírá pohled do zcela jiného světa. Do světa vřeštících opic, elegantních koček všech druhů, cizokrajných zvířat a dalších divů přírody. V zoologické zahradě „bez mříží“ je k vidění téměř 200 druhů exotických zvířat ze všech pěti kontinentů světa. Celkem devět expozic, tři moderní pavilony (exotarium s expozicemi opic a plazů, pavilon šelem a Amazonský pavilon), africká vesnice Matongo (ve svahilštině Vesnice v poušti), ale i mnoho dalších atrakcí láká návštěvníky právě do jihlavské ZOO.

www.zoojihlava.cz

39 Šikland

Westernové městečko Šiklův mlýn je největší přírodní zábavní areál v ČR. V areálu probíhají denně mimo pondělí atraktivní westernová vystoupení, lze si ovšem užít také adrenalinové zábavy ve stylu Military & Off-Road, využít přírodní koupaliště nebo vyjízdky na koních či dostavníkem. Šiklův mlýn je ideálním místem pro jednodenní či dvoudenní výlet a nabízí zde i originální tábory či školní výlety.

www.western.cz

Muzeum rekordů a kuriozit v Pelhřimově 26

Největší, nejmenší, nejdelší, nejtěžší, nejrychlejší, nejvytrvalejší ... To vše jsou přívlastky, s nimiž se v expozici Muzea rekordů a kuriozit setkáte na každém kroku. Muzeum mapuje unikátní výkony českých a světových rekordmanů, kteří jsou zapsaní v České knize rekordů a někteří také v publikaci Guinnessovy světové rekordy. Muzeum sídlí v historické budově Jihlavské (Dolní) brány. Muzeum rekordů a kuriozit má pokračování, expozici nazvanou Zlaté české ručičky. Obě jsou od sebe vzdálené 5 minut chůze. Většinu exponátů tvoří kytary, housle, mandolíny, vázy, obrazy vytvořené ze sirek Tomášem Kordou. Navíc je tu k vidění Mona Lisa vytvořená ze zrněk rýže nebo největší obraz malovaný pastelkami.

Lodí Horácko po Dalešické přehradě 27

Už od roku 2007 po vlnách Dalešické přehrady pravidelně proplová loď. Ta současná se jmenuje Horácko a pojme až 115 cestujících. Cyklistům nabízí také přepravu jízdních kol. Nalodit se na loď Horácko je možné v pěti zastávkách – Koněšíně, Hartvíkovicích, Dalešicích, Kempu Wilsonka nebo v Kramolíně podle pevného jízdního řádu a prohlédnout si krásnou přírodu lemující přehradu a také hlavní nádrž vodního díla Dalešice. Nad Dalešickou přehradou se tyčí příkré zalesněné stráně až 100 m vysoké. Zde jsou ukryty zříceniny středověkých hradů – Kozlova a Holoubku, které lze navštívit. Z Kozlova je nádherný výhled přímo na přehradu a její zákruty a na okolní lesy. Okolí přehrady se stalo domovem pro některé ohrožené druhy zvířat. Najdete zde čápy, volavky, labutě, orly, divoké kačeny a řadu dalších.

V blízkém okolí přehrady je vyznačeno několik desítek kilometrů cyklistických tras, které jsou doplněny odpočívkami a informačními panely s mapami.

www.dalesickaprehrada.cz

22 Podzemí v Jihlavě

Jihlavské podzemí vděčí za svůj vznik hospodářským důvodům, ale zároveň je dokladem zručnosti středověkých havířů, kteří se v okolí města věnovali těžební činnosti. Celková délka chodeb je 25 km. V roce 1978 zde byla objevena jedna z největších záhad tzv. svítící chodba. Podzemí nabízí novou prohlídkovou trasu technickým podzemím města – kolektory a také dvě expozice. Jedna ukazuje minerály ze všech kontinentů, nejvíc jich je z Jižní Ameriky a Evropy, nechybí však ani z Austrálie. Další expozice se věnuje sanaci podzemí. V měsíci březnu jsou především pro děti připraveny pohádkové prohlídky, kdy se setkají s permoníky, vílami a dalšími bytostmi. Děti, kterým se podaří navíc rozluštit indicie, tak mohou vysvobodit princeznu. Starší děti si mohou prohlédnout podzemní model mincovny. Právě v Jihlavě se totiž razily mince už v roce 1249.

www.jihlava.cz

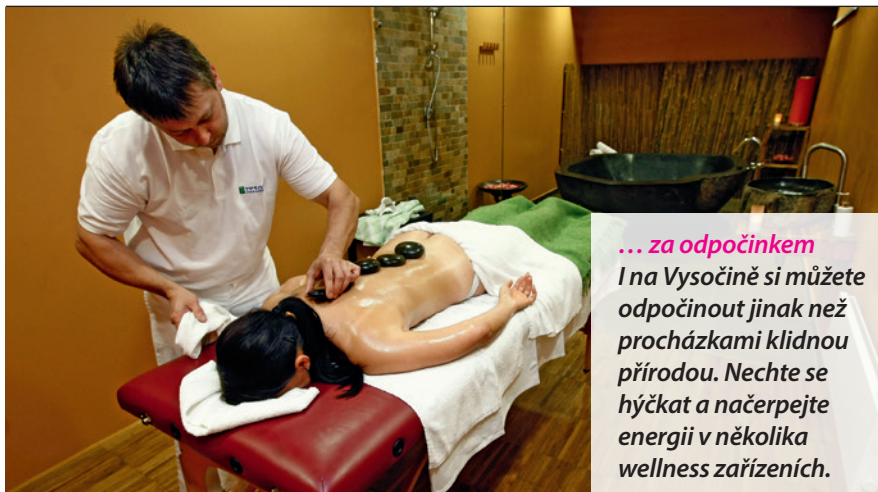
40 Betlémy, Třešť

Hlavní zvláštností třeštských betlémů je více než 200 let stará tradice stavění betlémů v místních rodinách. Každoročně v období od 25. prosince do 2. února je v domácnostech přístupno více než dvacet betlémů. Jsou vystavené v komorách, dílnách i garážích. Betlémy jsou vyrobené ze dřeva, mechu a dalších přírodnin.

Další betlémy jsou celoročně vystaveny jak ve stálé expozici Spolku přátel betlémů, tak v místní expozici Muzea Vysočiny v Schumpeterově domě. Navazující akcí je „Dřevořezání“, setkání řezbářů nejen z naší země, které se koná každoročně počátkem července a výsledkem je stále se rozrůstající betlém, který návštěvník může zhlédnout v expozici betlémů.

www.trest.cz

... za odpočinkem
I na Vysočině si můžete odpočinout jinak než procházkami klidnou přírodou. Nechte se hýčkat a načerpejte energii v několika wellness zařízeních.

Resort sv. Kateřiny

41

Svatá Kateřina nadchne každého, kdo chce načerpat novou energii a odpočinout si v krásném prostředí uprostřed přírody. Areál nabízí moderní interiéry, příjemný personál, vynikající kuchyni a wellness o velikosti 1200 m².

Užijete si masáže, zábaly, sauny, aromaterapii. Během pobytu si můžete zacvičit jógu, Pilates, zahrát tenis či golf, nebo vyzkoušet jízdu na koni a v zimě projížd'ku na saních. Resort připravuje pro ženy i muže každého věku širokou paletu wellness programů. Zpestříte si je procházkami do okolí či výlety na kole.

www.katerinaresort.cz

Hotel Vivaldi

42

Hotel Vivaldi se nachází v malebné vesnici Rančířov v prostorách bývalé fary. Kromě návštěvy historických památek v okolí nabízí možnost využít wellness zázemí, které zahrnuje tenisovou halu, bazén, parní lázeň, saunu a masáže. Příjemným zpestřením mohou být i procházky v okolních lesích.

www.hotelvivaldi.cz

Resort Johanka

43

Resort Johanka se nachází na rozhraní Kraje Vysočina a Jihočeského kraje, v blízkosti malebného města Kamenice nad Lipou. Areál resortu Johanka nabízí komfortní ubytování, chutné i zdravé stravování s širokou nabídkou vín a vynikající odpočinek ve wellness centru. Okolní příroda přímo vyzývá k využití širokého spektra možností volnočasových aktivit.

www.resort-johanka.cz

44 Fabrika Hotel Humpolec

Designový fabrika hotel je určen pro všechny, kteří ocení moderní styl architektury, kvalitu a profesionalitu poskytovaných služeb a příjemné klidné prostředí Vysočiny. Dopřát si můžete relaxaci a odpočinek ve wellness centru, které nabízí finskou saunu, luxusní vířivku až pro 4 osoby, esenční koupele či netradiční pivní lázeň s volnou konzumací piva a další masáže.

www.fabrikahotel.cz

22 Vodní ráj, Jihlava

Krytá celoroční část areálu má kapacitu 240 osob, venkovní letní část 2500 osob. Obě nabízí řadu vodních atrakcí včetně stometrového tobogánu, divoké řeky a perličkových lůžek. V kryté části je navíc vířivka, sauna, parní lázeň a masáže.

www.vodniraj.cz

3 Aquapark Laguna, Třebíč

Hlavním lákadlem aquaparku Laguna je vnitřní zábavní bazén s tobogánem. Součástí bazénu nepravidelného tvaru s hloubkou asi 120 centimetrů a plochou kolem 197 metrů čtverečních je několik atrakcí. Vodní plocha zahrnuje divokou řeku, houpací kolébku, chlříče vody, masážní a vířivá lůžka, dvě vířivé vany a podmořskou jeskyni s akváriem. „Saunový svět“ nabízí relaxaci ve třech potních saunových kabinách s různou kapacitou a vybavením a v jedné kabině parní.

www.bazenlaguna.cz

Pivovary na Vysočině

Pivovarnictví na území dnešního Kraje Vysočina má dlouhou tradici, historie prvních pivovarů sahá až na počátek 14.století. Tehdy zde působily pivovary měšťanské, městské, vrchnostenské, zámecké i hraběcí. V 19. století bylo v kraji asi devadesát pivovarů, ale potom jejich počet klesal důsledkem válek a hospodářské krize. Dnes je na Vysočině v provozu 18 pivovarů, další dva minipivovary jsou před otevřením. Najdete mezi nimi průmyslové, restaurační i malé rodinné. Pivo připravují podle tradičních receptur, ale vaří také originální speciály.

Kompletní přehled všech pivovarů v Kraji Vysočina včetně informací o nabídce najdete na www.region-vysocina.cz. Je to pozvánka nejen k ochutnání dobrého piva, ale především výletům po Vysočině spojených s nevšední exkurzí nebo s návštěvou akcí, které pivovary pořádají.

Tip:

Pivovarská naučná stezka, Jihlava

Pivovarská naučná stezka v sobě snoubí historii Královského města Jihlavy a příběh jednoho z mnoha původních řemesel sladovnictví a právovárečného pivovarnictví. O tradici vaření piva v Jihlavě se dozvíte na dvanácti infodeskách. První zastavení je u sousoší piety v blízkosti obchodního centra City Park. Odtud pak stezka vede k historické budově jihlavského pivovaru. Trasa neopomíná ani významné události z historie města. Na panelech jsou také zobrazeny iluminace cechovních zpráv.

45 Vinařské kulturní centrum Sádek

Místo jedinečné zábavy a poznání mezi vinicemi. Unikátní naučná vinařská stezka zakončená degustací, vinný sklep, příjemná restaurace nebo akce v přírodním amfiteátru, to je Vinařské kulturní centrum pod hradem Sádek

3,5 hektarů vinohradů se rozkládá v místech bývalých hraběcích vinic. V produkci najdeme jakostní, kabinetní i přívlastková vína, zvláštní pozornost je věnována výrobě vín ledových, výběru z cibéb, produkci biovín.

www.vinohrady.sadek.cz

Na Vysočině můžete ochutnat i nakoupit ne příliš tradiční výrobky z **koziho mléka**

46 Při návštěvě rodinného ekologického hospodářství **Kozí dvorek v Olešence** vás prostřednictvím odborného výkladu seznámí se zpracováním mléka a chodem farmy a ochutnáte čerstvé a zrající sýry přírodní i ochucené, tvaroh, žervé i mléko.

www.kozidvorek.cz

47 **Kozí farma Dvůr Ratibořice** se specializuje na produkci kozích bioproduktů. Široká škála kozích výrobků od jogurtů až po sýry je vyráběna v mlékárně, která je součástí farmy. Farma je přístupná veřejnosti vždy v sobotu a návštěvníci exkurzí si mohou v prostorách Agrocetra zakoupit výrobky nebo se občerstvit a posedět uvnitř či na zahradě.

www.kozimleko.cz

48 **Kozí farma a mlékárna Krasolesí** se nachází zhruba stejně daleko od Humpolce, Pelhřimova a Pacova na kraji vesnice s malebným názvem. Farma se specializuje na chov anglonubijských koz výrobu kvalitních sýrů a mléčných výrobků z koziho a kravského mléka.

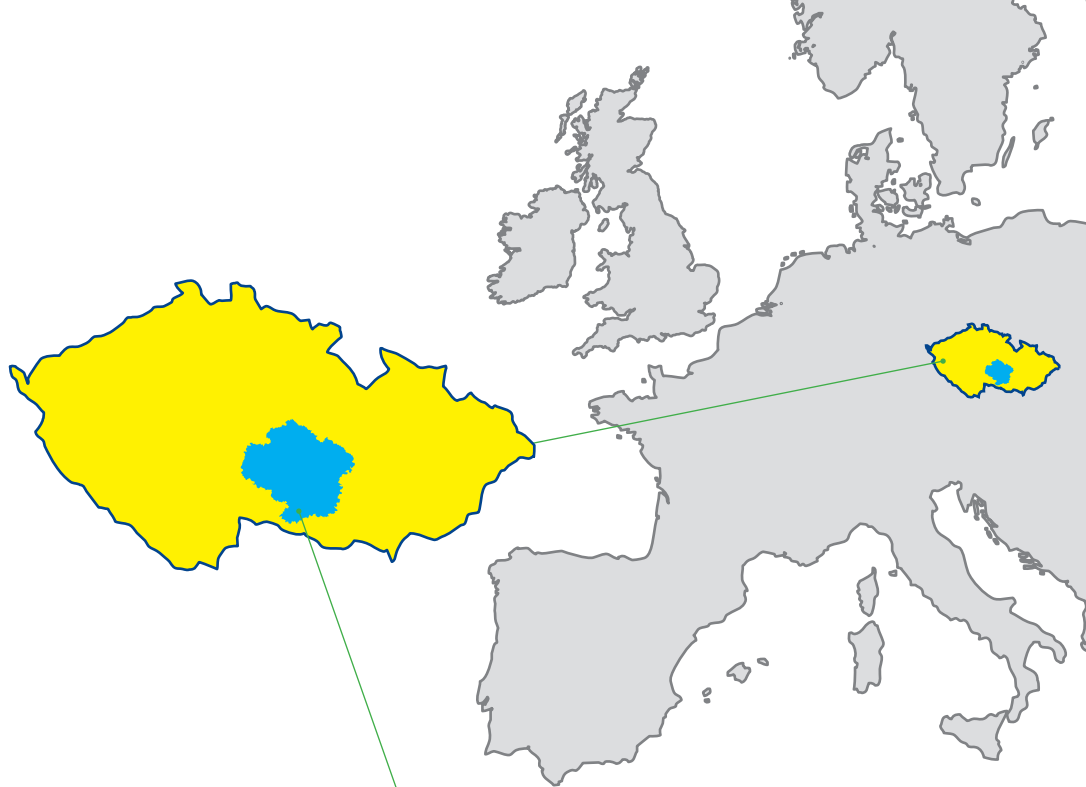
www.krasolesi.cz

49 Mitrovský dvůr, Strážek

Mitrovský dvůr je skutečně unikátní místo, kde najdete prodejnu vyzrálého hovězího masa, steakovou restauraci, westernovou arénu. Probíhají zde jezdecké závody i farmářské trhy. Na statku se specializují na chov plemene Aberdeen Angus.

Posláním mitrovských farmářských trhů je představit a nabídnout návštěvníkům kvalitní regionální potraviny a další produkty, převážně ekologického původu nebo v tzv. „eko“ kvalitě. Nabídce dominuje vyzrálé hovězí maso plemene Aberdeen Angus z místní produkce Statku Mitrov, dále maso jehněčí a vepřové a široká nabídka masných výrobků. Trhy nabídnou také med, vejce, zeleninu, sýry, sazenice či koření od dalších regionálních farmářů a výrobců.

www.mitrovskydvur.cz

Fotografie:

Archiv Vysočina Tourism, p. o.,
Kraj Vysočina, MKS Třebíč,
Město Jihlava, MKS Humpolec,
KZ Pelhřimov, NPÚ Telč,
Resort sv. Kateřina, Daniel Balogh,
Romana Nejedlá

Kraj Vysočina

Evropská unie
Evropský fond pro regionální rozvoj
Investice do vaší budoucnosti

Spolufinancováno Evropskou unií z Evropského fondu pro regionální rozvoj

Vysočina Tourism, příspěvková organizace

Na Stoupách 3, 586 01 Jihlava

e-mail: info@vysocinatourism.cz

www.vysocinatourism.cz

www.region-vysocina.cz

NEPRODEJNÉ
Rok vydání: 2014